

Το Ξεπούλημα του Νερού και η Αντίσταση της Κοινωνίας (audio)

Audio από την εκδήλωση-συζήτηση “Το ξεπούλημα του νερού και η αντίσταση της κοινωνίας” στα Γιάννενα, στον ε.κ.χ. Αλιμουρα, 22/10.

Ομιλητές: Κίνηση Πολιτών Πηλίου για το Νερό, Πανελλαδική Κίνηση Ενάντια στην Εκτροπή του Αχελώου, Σύλλογος Προστασίας Αράχθου.

<https://xeironomia.espivblogs.net/>

Εκδήλωση – συζήτηση: Η Διατλαντική συμφωνία CETA

Την **Τετάρτη 5/10** και ώρα **20.00**, ο Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος Nosotros διοργανώνει εκδήλωση – συζήτηση με θέμα τη **ΔΙΑΤΛΑΝΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ CETA** (Ε.Ε – Καναδάς) και εισηγητές τους :

Κώστα Φωτεινάκη (Πρωτοβουλία STOP TTIP CETA TISA)
Μπούμα Αντώνη (Περιοδικό Βαβυλωνία)

και καλεί άτομα & συλλογικότητες σε ανοιχτή συζήτηση και συμμετοχή, για την άμεση ανάληψη δράσεων.

Η CETA, η TTIP και η TISA είναι οι διατλαντικές συμφωνίες που παραδίδουν έδαφος και υπέδαφος στις πολυεθνικές για

κερδοσκοπία χωρίς όρια και χωρίς προφύλαξη, καταργώντας όλα τα εμπόδια ελέγχου με δραματικές επιπτώσεις στην παραγωγή και ασφάλεια των τροφίμων, στο περιβάλλον, σε δικαιώματα.

Εκδήλωση - Συζήτηση

Η ΔΙΑΤΛΑΝΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ CETA

Ο Αριστερός υπουργός οικονομικών κ. Σταθάκης συμφώνησε και σε αυτό. Την Παρασκευή 23 Σεπτεμβρίου 2016 δρομολογήθηκε στη Μπρατισλάβα η επικύρωση της ληστρικής εμπορικής συμφωνίας CETA μεταξύ Καναδά και Ε.Ε.

Η **CETA**, η **TTIP** και η **TISA** είναι οι διατλαντικές συμφωνίες που παραδίδουν έδαφος και υπέδαφος στις πολυεθνικές για κερδοσκοπία χωρίς όρια και χωρίς προφύλαξη, καταργώντας όλα τα εμπόδια ελέγχου μεδραματικές επιπτώσεις στην παραγωγή και ασφάλεια των τροφίμων, στο περιβάλλον, σε δικαιώματα.

Τετάρτη 5/10/16 στις 20.00

ΣΤΟ *Νοσοκομείο*

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 66 - ΕΞΑΡΧΕΙΑ

Ομιλητές

-Κώστας Φωτεινάκης

Πρωτοβουλία STOP TTIP CETA TISA

-Μπούμας Αντώνης

περιοδικό ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

Καλούμε άτομα & συλλογικότητες σε ανοιχτή συζήτηση και συμμετοχή, για την άμεση ανάληψη δράσεων.

Γαλλία: Υπεράσπιση της ZAD

Μετάφραση: baktirio

Πηγή: zad.nadir.org

Για περισσότερα από 50 χρόνια, αγρότες και ντόπιοι αντιστέκονται στη δημιουργία νέου αεροδρομίου στη γαλλική πόλη Nantes (η οποία παρεμπιπτόντως έχει ήδη ένα). Τώρα, στα πλούσια χωράφια, τα δάση, τους υγροτόπους τα οποία η πολυεθνική Vinci θέλει να καλύψει με τσιμέντο, ένα πείραμα επανεφεύρεσης της καθημερινότητας μέσα στον αγώνα λαμβάνει χώρα. Ριζοσπάστες από όλο τον κόσμο, ντόπιοι αγρότες και χωρικοί, ομάδες πολιτών, συνδικαλιστές και φυσιολάτρες, πρόσφυγες και φυγάδες, καταληψίες και ακτιβιστές της κλιματικής δικαιοσύνης αλλά και πολλοί άλλοι οργανώνονται για να προστατεύσουν 4000 acre γης (σημ. 1 acre = 4 στρέμματα) ενάντια στο αεροδρόμιο και τον κόσμο του.

Κυβερνητικοί αξιωματούχοι έχουν χαρακτηρίσει αυτό το μέρος ως «περιοχή χαμένη από τη δημοκρατία». Οι καταληψίες του το έχουν ονομάσει: La ZAD (Zone À Défendre) προστατευόμενη ζώνη. Τον χειμώνα του 2012, τα γαλλικά MAT κατά χιλιάδες προσπάθησαν να εκκενώσουν τη ζώνη αλλά ήρθαν αντιμέτωποι με μια αποφασισμένη και πολύμορφη αντίσταση. Όλοι αυτό κατέληξε στη δυναμική κινητοποίηση 40.000 ανθρώπων να ξαναχτίσουν μέρος αυτών που έχει καταστρέψει το Γαλλικό Κράτος. Σε λιγότερο από μια εβδομάδα η αστυνομία αναγκάστηκε να σταματήσει αυτό που ονόμασαν «Επιχείρηση Καίσαρας». Τα τελευταία τρία χρόνια, η ZAD αποτελεί ένα εξαιρετικό εργαστήριο ανακάλυψης νέων τρόπων ζωής που ριζώνουν σε συνεργασίες μεταξύ όλων αυτών που αποτελούν την ποικιλομορφία του κινήματος. Έχουν καταγραφεί 6 σημεία (βλέπε παρακάτω) σύμφωνα με τα οποία θα επανεξεταστεί ριζοσπαστικά το πώς οργανώνεται και λειτουργεί η γη χωρίς αεροδρόμιο. Τα σημεία αυτά βασίζονται στη δημιουργία Κοινών,

στην έννοια της χρήσης κι όχι τόσο της ιδιοκτησίας και στην απαίτηση οι αποφάσεις για τη χρήση της γης να είναι στα χέρια αυτών που πάλεψαν γι' αυτή.

Τώρα θα αρχίσουν οι διώξεις σε ολόκληρη τη ζώνη προκειμένου να ξεκινήσει η κατασκευή αυτού του παράλογου αεροδρομίου. Ο πρωθυπουργός Valls υποσχέθηκε «Rendez Vous» τον Οκτώβριο για την εκδίωξη όλων όσων ζουν, εργάζονται, χτίζουν και καλλιεργούν στη ζώνη.

Στις 8 Οκτωβρίου δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι θα συγκεντρωθούν στη ZAD για να διαδηλώσουν ότι η αποφασιστικότητα του κινήματος είναι πιο δυνατή από ποτέ. Προς τιμήν των αγώνων των αγροτών στο παρελθόν, θα έρθουμε με ξύλινα μαστούνια πορείας και θα τα αφήσουμε στη ζώνη σε ένδειξη της δέσμευσής μας να επιστρέψουμε να τα πάρουμε ξανά εάν χρειαστεί. Επίσης, θα αναγείρουμε έναν αχυρώνα που χτίστηκε από δεκάδες ξυλουργούς κατά το καλοκαίρι, τον οποίο και θα χρησιμοποιήσουμε ως κέντρο/βάση εάν πραγματοποιηθούν οι εξώσεις.

Καλούμε όλες τις ομάδες και τα κινήματα διεθνώς ή να έρθουν στη ζώνη στις 8 Οκτωβρίου ή να δείξουν την αλληλεγγύη τους στη ZAD μέσα από δράσεις που θα έχουν στόχο τη γαλλική κυβέρνηση ή την πολυεθνική Vinci στις πόλεις τους εκείνη τη μέρα. Το αεροδρόμιο δεν θα χτιστεί ποτέ. Η ζωή στη ZAD θα συνεχίσει να ευημερεί.

6 Σημεία για το Μέλλον της ZAD (εφόσον δεν χτιστεί το αεροδρόμιο και εγκαταλειφθεί το πρότζεκτ):

Θέλουμε:

-Οι κάτοικοι, ιδιοκτήτες ή ένοικοι, οι οποίοι εντάσσονται στην αναγκαστική απαλλοτρίωση ή την διαταγή έξωσης να παραμείνουν στη ζώνη και να ανακτήσουν τα δικαιώματά τους.

-Οι αγρότες που αντιστέκονται και αρνούνται να λυγίσουν στις επιταγές της AGO-Vinci να συνεχίσουν να καλλιεργούν ελεύθερα τη γη που χρησιμοποιούν, να ανακτήσουν τα δικαιώματά τους και

να συνεχίσουν να εργάζονται σε καλές συνθήκες.

-Οι νέοι κάτοικοι που ήρθαν στη ZAD για να συμμετάσχουν στους αγώνες να μπορούν να παραμείνουν στη ζώνη. Όλα όσα χτίστηκαν από το 2007 ως μέρος του κινήματος της κατάληψης αναφορικά με πειράματα που σχετίζονται με εναλλακτικές μορφές γεωργίας, αυτοσχέδια σπίτια ή προσωρινά καταλύματα, μορφές ζωής και αντίστασης, να παραμείνουν και να συνεχίσουν ως έχουν.

-Η γη που κάθε χρόνο δίνεται από το Επιμελητήριο Γεωργίας στην AGO-Vinci υπό μορφή επισφαλών μισθώσεων, να περάσει στη διαχείριση σώματος που θα συσταθεί από το κίνημα αντίστασης και θα αποτελείται από όλα τα μέρη του. Με αυτόν τον τρόπο το κίνημα ενάντια στο αεροδρόμιο θα είναι αυτό που θα αποφασίσει για τη χρήση της γης κι όχι οι συνήθεις θεσμοί.

-Η γη να διατίθεται για καινούριες αγροτικές ή μη αγροτικές εργασίες είτε έχουν εγκριθεί είτε όχι και όχι για την επέκταση των ήδη υπάρχοντων αγροκτημάτων.

-Τα συμφωνηθέντα να γίνουν πραγματικότητα μέσα από τη συλλογική αποφασιστικότητά μας και να επιδείξουμε ιδιαίτερη προσοχή στην επίλυση των αναμενόμενων αντιπαραθέσεων που θα συνδεθούν με τη μετατροπή τους σε πράξη.

Ήδη σπέρνουμε και χτίζουμε το μέλλον χωρίς το αεροδρόμιο, μέσα στην ενότητα και την ποικιλομορφία μας. Είναι στο χέρι μας, από σήμερα, να του δώσουμε τη δυνατότητα να ευημερήσει και να το προστατεύσουμε.

Βίντεο με αγγλικούς υπότιτλους για τη ζωή στη ZAD:

[youtube id="CjTfxgHkmXA"]

Εκδήλωση: Η Απάτη της “Δίκαιης Ανάπτυξης” και το Πρόταγμα της Κοινωνικής Οικολογίας

Τετάρτη, 14/9, 20:00, στον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο Nosotros (Θεμιστοκλέους 66, Εξάρχεια)

ΟΜΙΛΗΤΕΣ:

Dimitri Roussopoulos (TRISE: Διεθνές Ινστιτούτο Κοινωνικής Οικολογίας)

Πάνος Πετρίδης (Πανεπιστήμιο Alpen, Βιέννη)

Yavor Tarinski (Περιοδικό Βαβυλωνία)

Με την υιοθέτηση της “δίκαιης ανάπτυξης” ως κεντρικού πολιτικού της στόχου η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ / ANEL γίνεται ο κύριος πολιτικός μοχλός του εκσυγχρονισμού και της επέκτασης της εγχώριας καπιταλιστικής συσσώρευσης. Η αριστερή απάτη ότι η πίτα πρέπει να μεγαλώσει, για να μοιραστεί πιο δίκαια, αποκρύπτει ότι η καπιταλιστική μεγέθυνση αναγκαστικά συνεπάγεται την καταστροφή κοινωνιών και φύσης. Οι οικολογικές προεκτάσεις της καπιταλιστικής κρίσης καθιστούν την ανάγκη μετάβασης σε κοινωνίες ίσης ελευθερίας σε συμφιλίωση με τη φύση πιο πιεστική από ποτέ. Απέναντι στην απάτη της “δίκαιης ανάπτυξης” αντιπαρατάσσουμε το πρόταγμα της κοινωνικής οικολογίας, ανοίγοντας τον διάλογο για τις πρακτικές διεξόδους από την κρίση σε αντικαπιταλιστικό, δημοκρατικό και οικολογικό προσανατολισμό.

For years now society has been locked into thought dominated by growth economics. Both the right and the left, have used them as one of their main slogans, as a promise for better days to come, while in practice they served as a paravan for extractivist policies and economic centralization. The outcome of the years of continuous economic growth is deepening crises on social, as well as on ecological level. The environmental cataclysms and growing social unrest suggest that something's got to change. Should we continue ahead, by just wrapping the same policies that got us here in first place, in more radical and 'socially friendlier' narrative, or we can imagine a different approach, one that goes beyond economic dogmas and exploitation, and towards democratic participation and ecological sustainability? It is clear what the choice of the ruling elites is. The crucial question now is 'where to' for those 'below'.

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ:

TRISE – Transnational Institute of Social Ecology , trise.org
Περιοδικό Βαβυλωνία , babylonia.mashup.gr

ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η Απάτη της "Δίκαιης Ανάπτυξης"

και το Πρόταγμα

της Κοινωνικής Οικολογίας

Ομιλητές:

Dimitri Roussopoulos (TRISE, Διεθνές Ινστιτούτο Κοινωνικής Οικολογίας)

Πάνος Πετρίδης (Πανεπιστήμιο Αιρεν, Βιέννη)

Yavor Tarinski (Περιοδικό Βαβυλωνία)

ΤΕΤΑΡΤΗ 14/9/16

20μ.μ. στο Νοσότρος

Νοσότρος
Ελεύθερος κοινωνικός χώρος
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 66 - ΕΞΑΡΧΕΙΑ

Συνδιοργάνωση:

Περιοδικό **BABYΛΩΝΙΑ**, babylonia.gr
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Transnational Institute of Social Ecology, trise.org

Reflections on Castoriadis and Bookchin

Yavor Tarinski

The primary threat to nature and people today comes from centralizing and monopolizing power and control.

Vandana Shiva[1]

Nowadays constantly we are being told “from above” that we don’t have a choice but to conform to the status quo. The dominant power institutions are doing everything they can to convince us that the solution to our social and environmental problems is going to be found in the very same policies that have created them in the first place. The T.I.N.A. narrative continues to dominate the mainstream discourse and the widespread consumerist culture, in combination with the long-lasting representative crisis, is infecting people’s imaginary with cynicism, general conformism and apathy.

But germs of other ways of thinking and living are trying to break their way through the passivity of present day logic. New significations that are going beyond the contemporary bureaucratic capitalist discourse, offering new sets of reasons and values, which to navigate societal life away from the destructiveness of constant economic growth and cynical apathy.

With popular dissatisfaction of the present order of things on the rise we can distinguish two significations that offer radical break with the present normality:

On the one hand, there is growing interest in political participation and direct democracy. Nowadays it is becoming

almost unthinkable to think of popular unrest outside of the general frame of democracy: first, the demands almost always revolve around more citizen involvement in one form or another; second, the way of organizing popular struggle for a long time have overpassed the centralism of the traditional political organizations, insisting instead on self-organization and collaboration.

On the other hand, ecology is emerging as major concern and as an answer to the contemporary growth-based politico-economic model that is responsible for the creation of tangible environmental crisis and rapidly unfolding climate change. It is being expressed in the form of popular struggles against capitalist extractivist projects, harmful to the environment, human health, as well as to local autonomy. It also takes the form of resistance to consumerist culture, both of whom boost innovative new theories like de-growth.

Amongst the diverse spectrum of thinkers that nowadays are developing these new significations we can distinguish Cornelius Castoriadis and Murray Bookchin as two of the most influential. Both emerged from the Left and through their thought, as well as activist practices, managed to overpass the ideological dogmas and to develop their own political projects, incorporating and advancing further direct democracy and ecology. It's not surprising that they collaborated in the journal *Society & Nature*, and later in its successor *Democracy & Nature*, until 1996, when a bitter conflict between the two emerged[2].

Nowadays their legacy is being carried on by social movements and struggles that place these two significations at the heart of their political activities. Castoriadis's thought was revitalized with the popular uprisings across Europe of the last years and especially with the so called "Movement of the Squares" (also known as The Indignados), that was driven not by "pure" ideologies but by passion for political action and critical thinking, while Bookchin's project is being partially

implemented in practice by the kurdish liberation movement in the heart of the Middle East (most notably in Rojava), influencing it to such a degree that it completely abandoned its marxist-leninist orientation.

It must be noted that the target of the present text is not the development of a deep comparative analysis between the works of both of them, but instead an effort at underlying two elements of their thought that are especially actual for our current context and are charged with huge potential for change.

Direct Democracy

Both Castoriadis and Bookchin saw great liberatory potential in direct democracy and placed it at the heart of their political projects. They devoted great part of their writings on that matter, developing this notion beyond the frames set by traditional ideologies. In stark difference with authoritarian views, mistrusting society and thus calling to its subjection to hierarchical, extra-social mechanisms, on the one hand, and on the other, with such views that reject every form of laws and institutions, the two thinkers proposed the establishment of structures and institutions that will allow direct public interaction, while maintaining social cohesion through horizontal flow of power.

According to Castoriadis, the majority of human societies were established on the basis of heteronomy, which he describes as a situation in which the society's rules are being set by some extra-social source (such as the party, god, historic necessity etc.). The institutions of the heteronomous societies are conceived as given/self-evident and thus, unquestionable, i.e. incompatible with popular interaction. For him the organizational structure of the modern western world, while usually characterized as "democracy", is actually a liberal oligarchy, with some liberties for the people, but the general management of social life is being situated in the

hands of tiny elites (Castoriadis. 1989).

For Castoriadis democracy is an essential element of the social and individual autonomy (the people to set their own rules and institutions), which is the opposite of heteronomy. What he called project of autonomy entailed direct-democratic self-instituting by the society, consisted of conscious citizens, who realize that they draw their own destiny and not some extra-social force, either natural or metaphysical (Castoriadis. 1992). I.e. in the hands of society lies the highest power that is: to give itself the laws and institutions under which it lives.

Castoriadis derives his understanding of democracy from the classical meaning of the term, originating from Ancient Athens (demos/people and kratos/power). Thus on the basis of this he denotes the today's liberal regimes as non-democratic, since they are based on the election of representatives and not on direct citizen participation. According to him democracy can be only direct, thus incompatible with bureaucracy, expertism, economic inequality and other features of our modern political system (Castoriadis. 1989).

On more concrete level he suggested the establishment of territorial units with population of up to 100.000 people, which to self-manage themselves through general assemblies. For coordination between different such units he proposed the establishment of councils and committees to whom the local decision-making bodies to send revocable short-term delegates (Castoriadis. 2013, pp.42-43). Thus the power remains in the hands of the demos, while allowing non-statist coordination on larger scale.

For Bookchin too, the characterization of the today's system as a democracy was a mistake, an oxymoron. He reminds us that two centuries ago the term democracy was depicted by rulers as "mob rule", a prelude to chaos, while nowadays is being used to mask one representative regime, which in its essence is

republican oligarchy since a tiny clique of chosen few rules over the powerless many (Bookchin. 1996).

Bookchin, like Castoriadis, based his understanding of democracy on the experience of the ancient Athenian *politia*. That is one of the reasons he placed so much attention on the role of the city (Bookchin. 1964). He describes how with the rise of what he called statecraft, the active citizens, deeply and morally committed to their cities, were replaced by subjects to parliamentary rule passive consumers, whose free time is spent shopping in retail stores and mega malls.

After many years of involvement in different political movements, Bookchin developed his own political project, called Communalism. Based on direct democracy, it revolves extensively around the question of power, rejecting escapist and lifestyle practices. Communalism focuses instead on a center of power, that could potentially be subjected to the will of the people – the municipal council – through which to create and coordinate local assemblies. He emphasized on the antagonistic character, towards the state apparatus, that these institutions have and the possibility of them to become the exclusive sources of power in their villages, towns and cities. The democratized municipalities, Bookchin suggested, would confederate with each other by sending revocable delegates to popular assemblies and confederal councils, thus challenging the need of centralized statist power. This concrete model Bookchin called libertarian municipalism (Bookchin. 1996), which have influenced to a big degree Abdullah Öcalan and the Kurdish struggle for social liberation.

A distinguishing feature of Bookchin's vision of direct democracy in his communalism was the element of majority voting, which he considered it as the only equitable way for a large number of people to make decisions (Bookchin. 2002). According to him consensus, in which a single person can veto every decision, presents a danger for society to be

dismantled. However, according to him, all members of society possess knowledge and memory, and thus the social collectivity does not have interest in depriving "minorities" of their rights. For him the views of a minority are potential source of new insights and nascent truths, which are great sources of creativity and progress for society as a whole.

Ecology

Ecology played major role in the thought of the two big philosophers. Both of them however viewed it in stark contrast from most of the environmentalists of their time (and of today as well). Unlike the widespread understanding of nature as a commodity, as something separated from society, Castoriadis and Bookchin viewed it in direct link with social life, relationships and values, thus incorporating it in their political projects.

Castoriadis argues that ecology is, in its essence, a political matter. It is about political choices for setting certain limits and goals in the relationship between humanity and nature (Castoriadis. 1993). It has nothing to do with science, since the latter is about exploring possibilities and giving answers to specific questions and not about self-limitation. However, Castoriadis urges for mobilizing science's resources for exploring nature and our impact on it, but he remains firm that the choice that will be made in the end will be in its essence a political one.

Therefore the solutions that should be given to every ecological crisis should be political. Castoriadis remains critical of the green parties and the parliamentary system in general, since through the electoral processes it strives at "liberating" the people from politics, giving it instead solely in the hands of professional "representatives". As a result of this the people are left to view nature in depoliticized manner, only as a commodity, because of which many contemporary ecological movements deal almost exclusively with

questions about the environment, disconcerned with social and political matters.

Following this line of thought it comes as no surprise that Castoriadis remains critical towards the rear occasions when big green movements and parties are coming up with proposals of political nature for resolving the environmental crisis (Castoriadis. 1981). This is so, because most of the time, although their political proposals revolve around more popular participation – for example green parties that have come up with proposals for sortition and rotation of their M.P.'s, more referendums etc. – they are still embedded in the contemporary parliamentary regime. Being advocate of direct democracy, Castoriadis believes, that single elements of it, being embedded in the representative system, will loose their meaning.

Similarly to him, Bookchin also links the ecological sphere with the social one and politics in general. For him nearly all of the present ecological problems result from problems deeply rooted in the social order – because of which he spoke about social ecology (Bookchin. 1993). Ecological crises couldn't be neither understood nor much less resolved if not linked to society, since economic, cultural, gender and other conflicts in it were the source of serious ecological dislocations.

Bookchin, like Castoriadis, strongly disagreed with environmentalists who looked to disconnect ecology from politics and society, identifying it instead with preservation of wildlife, wilderness or malthusian deep ecology etc (Bookchin. 1988). He insisted on the impact on nature that our capitalist hierarchical society is causing (with its large scale, profit-driven, extractivist projects), thus making it clear that unless we resolve our social problems we cannot save the planet.

For Murray Bookchin the hierarchical mentality and economic

inequality that have permeated society today are the main sources of the very idea that man should dominate over nature. Thus the ecological struggle cannot hope for any success unless it integrates itself into a holistic political project that challenges the very source of the present environmental and social crisis, that is, to challenge hierarchy and inequality (Bookchin. 1993).

Conclusion

Despite the differences and disagreements between them, Castoriadis and Bookchin shared a lot in common – especially the way they viewed direct democracy and ecology. Their contributions in these fields provided very fertile soil for further theoretical and practical advance. It is not by chance that in a period in which the questions of democracy and ecology are attracting growing attention, we listen ever more often about the two of them.

These concepts are proving to be of great interest for increasing number of people in an age of continuous deprivation of rights, fierce substitution of the *citizen* by the *consumer*, growing economic inequalities and devastation of the natural world. Direct democracy and ecology contain the germs of another possible world. They seem as two of the best significations that the grassroots have managed to create and articulate as potential substitute to the rotting ones of hierarchy and commodification which dominate and destroy our world today.

Bibliography:

Bookchin-Öcalan correspondence

Bookchin, Murray. Ecology and Revolutionary Thought (1964)

Bookchin, Murray. The Communalist Project (2002)

Bookchin, Murray. The Crisis in the Ecology Movement (1988)

Bookchin, Murray. What is Communalism? (1996)

Bookchin, Murray. What is Social Ecology (1993)

Castoriadis, Cornelius. Democracy and Relativism (2013)

Castoriadis, Cornelius. From Ecology to Autonomy (1981)
Castoriadis, Cornelius. The Project of Autonomy is not Utopia (1992)
Castoriadis, Cornelius. The Problem of Democracy Today (1989)
Castoriadis, Cornelius. The Revolutionary Force of Ecology (1993)
Castoriadis, Cornelius. Worker Councils and the Economy of the Self-managed Society (1972)

Notes:

[1] Stephen Spencer, Race and Ethnicity: Culture, Identity, and Representation (2014). Routledge p.204

[2] https://www.democracynature.org/vol3/biehl_bookchin.htm

Η ελληνική μετάφραση του κειμένου δημοσιεύεται στο **Ουλαλούμ**.

Democratic Energy and Climate Change

Thoughts on the book "This changes everything" by Naomi Klein

Yavor Tarinski

Today, man is still, or more than ever, man's enemy, not only because he continues as much as ever to give himself over to massacres of his fellow kind, but also because he is sawing off the branch on which he is sitting: the environment.

Cornelius Castoriadis[1]

Climate change, caused by human activity, is forcing itself to the center of public debates. And that shouldn't surprise us since the crisis it's about to cause is of much bigger magnitude than any other economic or refugee crisis we have

experienced by now. If such a crisis occurs it is possible that it will change the face of the planet entirely, possibly making it uninhabitable for humans as well as for most animal species. This gives new strength and importance to the debate about how we will continue the development of our societies, without endangering our very existence.

The carbon emissions being released into the atmosphere as a result of burning fossil fuels are amongst the main factors responsible for global warming. And the fact that the energy of our highly technological societies is being delivered mainly through these non-renewable and polluting resources raises further questions about what could replace them and what would it take for such a change to occur.

In her book *This Changes Everything* Naomi Klein investigates in depth these urgent questions. She demonstrates the limitations and disadvantages of centralized energy sources such as nuclear energy and natural gases, both embedded in the contemporary corporatist, top-down model. She argues for transition towards localized, democratically managed renewables that will prioritize human and environmental needs before profits and autocratic interests – i.e. they will be turned into commons. The proposal of commons-based system beyond the dogma of constant economic growth is being shared by a growing number of thinkers, social movements and communities (see also: *The Commons as paradigm beyond state and market*).

Business, state and ecologic crisis

However for such a transition to be initiated we can't rely on the business community, as Klein demonstrates at length in *This Changes Everything*, reviewing the fruitless, often even harmful to the ecologic cause, collaborations between the big green organizations and the corporate sector[2]. No private company will dedicate its resources to a developmentalist model that prioritize human lives and nature before profits.

By design these entities are based on growth through profiteering and expanding markets by all means necessary. For example, even when they do engage with renewables they use them in the frames of the capitalist growth doctrine, creating environmentally harmful and community excluding but highly profitable in capitalist terms, gigantic, centralized solar or wind parks etc. Furthermore, the energy sector, she notes, is temporarily constrained from turning to renewables on larger scale because of the exponential growth it is currently enjoying amidst the shale gas boom[3].

The state, on the other hand, is traditionally seen as the sole alternative to the private sector, thus a potential ally against the polluting multinationals. But statist entities have proven to tend towards centralization, bureaucracy and unaccountability, and thus disconnected from local needs and experiences. These very states are deeply embedded in the growth based extractivist imaginary of capitalist globalization, as Naomi Klein points out, state-owned companies, ranging from Scandinavian 'social democracies' to 'pink tide' governments, like the one of Ecuador[4], that wreck nature by extracting resources to trade in global markets[5]. The top-down socialist states of the past, with their five-year plans, were equally destructive of nature, as well as remote from the societies whom they were supposedly 'developing'. This is ever more evident from today's China, whose Communist Party is easily and eagerly adjusting its policies to the extractivist agenda, sacrificing even the air its subjects breathe in the name of economic growth.

Instead, a new approach is needed for such a crisis to be tackled efficiently. It cannot be resolved by mere reforms – as we saw, the capitalist economic model and the statist top-down decision-making processes are essentially predisposed towards enforcing, not preventing the ecologic crisis. This poses the need of a holistic systemic alternative, compelling us to think outside the dominant institutions and come up with

new ones that already exist in the margins of society.

Towards a new energy paradigm

One such proposal is the creation of democratically managed utilities, like energy cooperatives or commons, that are managed by the communities that use them. Such a model strives at local sustainability and satisfaction of human needs (reflected by its participatory character) instead at profiteering and growth. This will enable communities to have control over their energy sources, in contrast with other ones managed privately or by the state, thus directing them away from dirty fossil fuels and towards much needed renewables. Naomi Klein notes that such types of commons-based renewables can be cheaper than dirtier alternatives. One of the reasons is they can be a source of income for their communities when unused power is being fed back to the grid[6].

Decentralization and communal participation are of great importance for the successful acceptance of renewables by society. Klein speaks[7] of many reasons why communities would rebel against large-scale, privately or state owned ones – from the noise of densely positioned wind turbines to the threat of inflicting damage to wild life and ecosystems posed by gigantic solar parks. In contrast, communally owned, locally based renewables are hugely accepted by local residents due to their smaller, human and environmentally friendly scale, the energetic autarchy they provide for their communities, revenues from selling back to the grid and so on.

Germany's energy sector has long been exemplary for the establishment of many such utilities[8]. Nearly half of its renewable energy is coming from such sources in the hands of farmers and citizen groups. Amongst them are many energy cooperatives, which amount close to a staggering nine hundred. These utilities play a dual role: simultaneously they produce clean power and generate revenue for their communities by selling back to the grid.

Germany's predecessor in this field however is Denmark[9]. In the 1970s and 1980s, more than 40% of the country's electricity was coming from renewables – mostly wind. And roughly 85% of them were owned by farmers and cooperatives. As in Germany, Denmark's most committed actors to sustainable energy were not statist entities or privately owned companies but local communities. In the last few years many multinationals have entered the energy sector of the country, creating difficulties for the communal renewable utilities.

Transitional strategy

As we observed above we can't overcome the ecologic crisis through the private sector and the nation-state. Dimitrios Roussopoulos, coming from the tradition of social ecology, emphasises firmly that the overcoming of the ecological crisis can be done in a stateless and directly-democratic manner[10]. In a way Naomi Klein's thought intersects this logic by emphasizing the potential grassroots social movements and communities have to resist and initiate bottom-up solutions to the climate crisis[11].

History shows us that the main enforcer of emancipatory social changes was not artificial managerial mechanisms like the nation-states but society itself. The abolition of slavery, the introduction of universal suffrage rights, the eight hour work day and many more were all product of struggles waged and won by social movements over governments and authorities. The environmental cause is no different; however, as Klein and Roussopoulos also suggest, it has to be understood as part of a wider emancipatory struggle in order to overcome the weaknesses that it currently suffers from, such as the messianism it often embraces, the neglecting of other causes and the elitist attitude it sometimes has.

One way to approach these and many more weaknesses is for the ecological movements to be radically democratized. Thus professional "negotiators" will be replaced by assemblies of

rank-and-file activists and concerned citizens, creating healthy human relationships and linking these movements with society – i.e. emphasizing the public squares rather than the luxurious corporate or government offices and dimming the separation between “activists” and “ordinary people”. With no top-down “professional” leadership to collaborate with political and economic elites, the messianism and elitism couldn’t easily find fertile soil to grow. And since the environmental matters are interlinked, the social movements that deal with them should have an intertwined character. This would imply the establishment of networks of groups, each leading its fight, but collaborating on a global level with other ones.

The interaction of the ecological movements with other social movements is of crucial importance. One of the reasons is that all spheres of human life are interconnected, and this includes humanity’s relationship with nature. As we have seen above capitalist economics, mixed with top-down bureaucracy, influences our health as well as that of the planet and so on. Thus anti-capitalists, ecologists and direct democracy movements should all collaborate with one another, transfusing from one struggle into another.

Such collaboration could prove very fertile especially for the ecological movements. For example the growing number of municipal platforms participating in local elections, like the recently established in Spain *Network of Cities for the Common Good*[12], could provide friendlier environment for communally owned and managed renewable co-ops. The *Olympia for All* municipal platform in Olympia, Washington (USA), for instance, has made environmental commitments in its platform[13], showing an ecologically friendly face. In a globalized system, hostile towards grassroots initiatives, as we saw from the Denmark’s experience where the liberalization of the market gave hard a time to energy co-ops, the radicalization of municipalities could provide much needed breathing space for

collaborative experiments.

Conclusion

The climate crisis is quickly unfolding and we hear about it more all the time from scientists, journalists and even Hollywood blockbusters. We see its signs in the form of natural disasters that appear with greater frequency and destructiveness. But the dominant institutions are unable to tackle it successfully. It's not without reason to suggest that it is not because of lack of political will, but a consequence of the growth-based top-down politico-economic system which nowadays squeezes all of the Earth. The resistance takes a global shape: activists from the US, experienced in the anti-shale gas struggle, share their experience with Canadian communities resisting fracking, who on their part share their know-how with French movements struggling against shale gas extraction and so on[14], leading to some major victories in the form of bans on fracking in municipalities across Canada and USA and in all of France.

However, for the effective tackling of the climate crisis, a more holistic approach is needed. This struggle has to be integrated into a political, direct-democratic project, one that goes beyond "ecology" alone. Otherwise, as Cornelius Castoriadis warns us, a focus on ecology alone can potentially give rise to neo-fascist, messianic ideologies and the establishment of authoritarian regimes, who then impose draconian restrictions on a panic-stricken and apathetic population[15].

[1] Castoriadis, Cornelius. *The Rising Tide of Insignificancy (The Big Sleep)*. (2003). p.122

[2] Klein, Naomi. Magical Thinking. In *This Changes Everything*

(pp. 191-290). Penguin Books 2015

[3] Klein, Naomi. *This Changes Everything*. Penguin Books 2015. p130

[4] See also:
<https://www.ecuadorreview.com/e-news-ecuador/international-press/tudayme-a-village-convicted-to-disappear/>

[5] Ibid, pp.176-182

[6] Ibid, p.133

[7] Ibid, p.132

[8] Ibid, p.131

[9] Ibid, p.131

[10]
<https://new-compass.net/articles/interview-dimitri-rousopoulos>

[11] Klein, Naomi. *This Changes Everything*. Penguin Books 2015. p.459

[12]
<https://roarmag.org/magazine/anti-capitalist-politics-21st-century/>

[13] <https://olympiaforall.org/index.php/platform/>

[14] Klein, Naomi. *This Changes Everything*. Penguin Books 2015. pp.303-304

[15] Castoriadis, Cornelius. *The Rising Tide of Insignificance (The Big Sleep)*. (2003). p.116.

Ιθαγενείς του Εκουαδόρ: η νέα μορφή αποικιοκρατίας και εξορυκτισμού του Κορρέα

Συνέντευξη: Νίκος Αναστασόπουλος, Αντώνης Μπρούμας
Μετάφραση-Επιμέλεια: Ιωάννα Μαραβελίδη

Η Nina Pacari είναι μία προεξέχουσα γυναικεία προσωπικότητα του ιθαγενικού κινήματος του Εκουαδόρ. Συμμετέχει στην Συνομοσπονδία των Ιθαγενικών Εθνοτήτων του Εκουαδόρ (CONAIE), η οποία αποτελεί την πιο σημαντική οργάνωση ιθαγενών στη χώρα. Τα τελευταία χρόνια η κυβέρνηση του Ραφαέλ Κορρέα έχοντας ξεκινήσει μεγάλα εξορυκτικά έργα σε ιθαγενικά εδάφη επιτίθεται στον ιθαγενικό τρόπο ζωής στο όνομα της ανάπτυξης. Στην παρακάτω συνέντευξη η Nina Pacari μιλάει για την τρέχουσα κατάσταση στη χώρα καθώς και για την κοινοτική ζωή και τους αγώνες του ιθαγενικού κινήματος.

Μπορείτε να μας περιγράψετε την ιθαγενική οργάνωση στην οποία συμμετέχετε; Πώς λειτουργεί, ποιες είναι οι αρχές και οι στόχοι και ποιος είναι ο πολιτικός σας ρόλος στη χώρα;

Η Συνομοσπονδία των Ιθαγενικών Εθνοτήτων του Εκουαδόρ, της οποίας τα αρχικά είναι CONAIE, είναι μία οργάνωση που αποτελεί προϊόν άσκησης της ιστορικής μας συνέχειας ως λαού, επομένως, δεν είναι μία ένωση ή μία επαγγελματική οργάνωση -ή οποιουδήποτε άλλου τύπου ομαδοποίηση σύμφωνα με το δυτικό εταιρικό όραμα-, αφού εμπεριέχει στοιχεία όπως: ιστορική ταυτότητα και εδαφική συνέχεια, γλώσσα και φιλοσοφία, είναι δηλαδή λαοί, έθνη ή εθνότητες. Στο Εκουαδόρ αναγνωρίζονται δεκατέσσερις διακριτές ιθαγενικές εθνότητες με διαφορετικές γλώσσες, όπως οι λεγόμενοι *Montubios* και *Mestizos* ή ακόμα και άλλοι αφρικανικής καταγωγής. Επομένως, σύμφωνα με την δική μας αντίληψη, που αναγνωρίζει τους εαυτούς μας ως μια πολυεθνική κοινωνία, το κράτος θα έπρεπε επίσης να είναι πολυεθνικό. Από το 2008, αυτό έχει αναγνωριστεί ως τέτοιο στο Σύνταγμα.

Η CONAIE λειτουργεί μέσω κοινοτικών συνελεύσεων, έχει τους δικούς της αυτόνομους θεσμούς και οι κύριες αρχές της είναι οι ακόλουθες: συμπληρωματικότητα, αμοιβαιότητα, αλληλοεπικοινωνία, αναλογικότητα, *ama killa* (να μην είσαι

οκνηρός – να έχεις μία κοινωνική ροπή), *ama llulla* (να μην ψεύδεσαι, δημαγωγείς και είσαι ασυνάρτητος), *ama shwa* (να μην κλέβεις, αφού η διαφάνεια είναι σημαντική σε μια κοινωνία). Οι στόχοι: να παλέψουμε για τα δικαιώματά μας και πάνω απ'όλα, να παλέψουμε για να αλλάξουμε το μοντέλο του αποικιακού κράτους που, παρότι έχει παραδεχτεί τον πολυεθνοτικό του χαρακτήρα, επιβιώνει ως σήμερα, καθώς και για να αλλάξουμε το τωρινό οικονομικό σύστημα που δημιουργεί, διατηρεί και δυναμώνει την ανισότητα.

Πώς οργανώνονται οι ιθαγενικές κοινότητες στο Εκουαδόρ, ποιοι είναι οι κοινωνικοί και οικονομικοί θεσμοί και ποιο βαθμό αυτονομίας απολαμβάνουν;

Στην περίπτωση της *CONAIE* οργανώνονται στη βάση της εδαφικότητας και της ταυτότητας. Είναι μια δομή στηριζόμενη στην ταυτότητα της ιστορικής συνέχειας των ανθρώπων της και είναι επομένως ένας συλλογικός «φορέας» που ασκεί τα δικαιώματά του. Δεν είναι απλώς ένα σύνολο ατομικών και αυθόρμητων επιθυμιών που ενώνονται για έναν κοινό σκοπό. Είναι κάτι το διαφορετικό απ'τη δυτική έννοια μιας «οργάνωσης». Ως εκ τούτου, το άρθρο 10 του Συντάγματος αναγνωρίζει τους παρακάτω κατόχους δικαιωμάτων: τον άνθρωπο ως άτομο, τους λαούς ως συλλογικά υποκείμενα και τη Φύση ως ξεχωριστό υποκείμενο δικαιωμάτων.

Όσον αφορά τους κοινωνικούς και οικονομικούς θεσμούς, η δυτική άποψη συχνά εννοεί κάποια κτίρια όπου οι κοινωνικές και οικονομικές πολιτικές λαμβάνουν χώρα, μελετώνται και εκτελούνται. Οι θεσμοί όμως των ιθαγενικών κοινοτήτων είναι μια ζωντανή εμπειρία σε όλους τους δρόμους της ζωής του λαού και διαχέονται παντού, για παράδειγμα, οι νομικοί θεσμοί (συλλογική επίλυση των διαφορών), οι σχέσεις μεταξύ γενεών και άσκησης εξουσίας (όπου εφαρμόζεται το μοντέλο της *Ayllu*-οικογένειας- κοινότητας), το *Minga* ή *mink'a* το οποίο είναι μία απ'τις θεμελιώδεις αρχές της κοινοτικής οικονομίας, κ.τ.λ.[1]

Ποια είναι η στάση της κυβέρνησης Κορρέα προς τις ιθαγενικές

κοινότητες, τον ιθαγενικό τρόπο ζωής, τα ιθαγενικά και κοινωνικά κινήματα και γενικώς προς τα οριζόντια κινήματα;

Η στάση της κυβέρνησης Κορρέα προς τις ιθαγενικές κοινότητες, ή καλύτερα προς κάποιες από αυτές, είναι αυτή της πατρωνίας αλλά χωρίς κανένα σεβασμό, όπως η στήριξη για τη βελτίωση του εδάφους και της παραγωγικότητας, προσφέροντας βοήθεια που δεν έχει ολοκληρωθεί καν. Έχουν παράσχει ένα προσωρινό σπίτι 30τ.μ. σε μόλις 2 ή 3 άτομα μιας κοινότητας ενώ οι μικρότερες κοινότητες μετρούν τουλάχιστον 200 οικογένειες· η κυβέρνηση συνεχίζει την «κοινωνική» της πολιτική όπως παραπάνω, βασιζόμενη στο λεγόμενο «κουπόνι για φτωχούς» (μηνιαία δόση των \$50 ανά άτομο), στην ενσωμάτωση των ιθαγενών απ'το αποικιακό κράτος, στη δίωξη των ιθαγενικών αρχών, στην καταδίωξη και ποινικοποίηση με φυλετικά κριτήρια, στην περιφρόνηση, στην απονομιμοποίηση κάθε ιθαγενικής ή άλλης κοινωνικής ομάδας, υπονομεύοντας την πρόταση του ιθαγενικού κινήματος σχετικά με τη γη και το έδαφος, το νερό, τους στρατηγικούς πόρους, τις κοινωνικές πολιτικές, κ.τ.λ. Αντιμετωπίζουμε μία επιστημική ηγεμονία και επιβολή, ως ξεκάθαρη έκφραση μιας νέας μορφής αποικιοκρατίας, που προάγει και εφαρμόζει ο Κορρέα.

Ποια είναι η πολιτική στάση της κυβέρνησης Κορρέα σχετικά με την περιβαλλοντική προστασία των ιθαγενικών εδαφών αλλά και εν γένει της χώρας;

Ο Κορρέα ασκεί την πιο ξεκάθαρη μορφή εξορυκτισμού (*extractivismo*). Δεν τον ενδιαφέρει εάν αυτό επηρεάζει κάποιο ιθαγενικό έδαφος. Η πολιτική του είναι αυτή της ενδυνάμωσης του καπιταλισμού και της ασύμμετρης του συσσώρευσης, που γεννά μεγαλύτερη φτώχεια. Δεν υφίσταται καμμία διαβούλευση προηγουμένως, ενώ χρησιμοποιούνται τακτικές στρατικοποίησης των ιθαγενικών εδαφών, εξώσεις και αποστέρηση των περιουσιών τους (η περίπτωση του χωριού Tundayme είναι απ'τις πιο χαρακτηριστικές).

Η κυβέρνηση Κορρέα θεωρείται απ'την Ευρωπαϊκή Αριστερά ως

προοδευτική και αριστερή. Ποια είναι στην πράξη η πολιτική της κυβέρνησης όσον αφορά την ανακατανομή του πλούτου και τον κοινωνικό μετασχηματισμό; Ανταποκρίνεται στα αιτήματα των κινημάτων και της κοινωνίας;

Ο Κορρέα χρησιμοποιεί από τη μία, μία αριστερή ρητορική και από την άλλη, μία εφαρμογή συντηρητικής πολιτικής. Μία ρητορική υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία ωστόσο συστηματικά παραβιάζει τα δικαιώματα των ανθρώπων, των γιατρών, των δημοσιογράφων, των δασκάλων, των μαθητών ως ατόμων και ως ιθαγενών λαών (η λίστα είναι μακρά). Είναι η κυβέρνηση για την οποία υπάρχουν αποδείξεις για την πιο εκτεταμένη διαφθορά στην ιστορία του Εκουαδόρ, αυτή η οποία έχει τριπλασιάσει το εξωτερικό χρέος, αυτή που έχει περισσότερα έσοδα απ' τις υψηλές τιμές πετρελαίου, που έχει τον απόλυτο έλεγχο όλων των εξουσιών: την υποταγή του δικαστικού συστήματος και του κοινοβουλίου, τη δουλοπρέπεια του συνταγματικού δικαστηρίου, την αύξηση της καταστολής και του απολυταρχισμού· βιώνουμε επομένως ένα βαθύ έλλειμμα δημοκρατίας.

Το τελευταίο διάστημα είδαμε μία αναζωπύρωση των κοινωνικών κινημάτων στη χώρα. Ποια είναι η δομή τους, ποιες πρακτικές χρησιμοποιούν και ποια τα βασικά τους αιτήματα;

Δεν θα μπορούσα να μιλήσω εκ μέρους των κοινωνικών κινημάτων και των δομών τους. Θα περιορίσω την αναφορά μου στο ιθαγενικό κίνημα *CONAIE*. Δεν ενστερνίζομαι την άποψη της «αναζωπύρωσης», η οποία εννοείται στον δυτικό τρόπο σκέψης ως μια γραμμική διαχείριση του χρόνου. Το ιθαγενικό κίνημα, όπως αποδεικνύει η ιστορική του διαδρομή, δρα όταν κρίνει σκόπιμο να το κάνει, υπέρ δικών του διεκδικήσεων αλλά και υπέρ πιο διευρυμένων πολιτικών ζητημάτων, όπως εκείνα της δεκαετίας του '90 στο Εκουαδόρ. Οι ιθαγενείς είναι πάντα ενεργοί με τον τρόπο ζωής τους, τις εμπειρίες, τις πρακτικές, τις διαδικασίες, τις προτάσεις και τη συμβολή τους. Η δυναμική αυτή δεν είναι κατανοητή και παρατηρήσιμη απ' τον δυτικό κόσμο και «αναδुकνύεται» μόνο σε περιπτώσεις μαζικών κινητοποιήσεων.

Οι στρατηγικές που εφαρμόζονται, συζητιούνται μέσα στις συνελεύσεις των κοινοτήτων και επομένως, δεν εξαρτώνται από κάποιο έτοιμο πρόγραμμα.

Κάποιες ιθαγενικές ιδέες και αρχές έχουν χρησιμοποιηθεί ως μεταφορές και ιδέες, οι οποίες αποτελούν έμπνευση για κινήματα και θεωρίες στη Δύση και οι οποίες προέρχονται απ'την Αριστερά και απ'τα οικολογικά κινήματα, όπως η βαθιά οικολογία και η αποανάπτυξη. Πιστεύεις ότι οι ιθαγενικές κοσμολογικές αρχές, όπως η Pachamama και το Sumak Kawsay οι οποίες είναι αναγνωρισμένες απ'τα Συντάγματα του Εκουαδόρ, μπορούν να δώσουν νόημα και να συνδεθούν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και αν ναι, πώς;

Η Pachamama (που αναφέρεται στη φύση) δεν είναι απλά μία αρχή αλλά ένα υποκείμενο που και αυτό στην περίπτωση του Εκουαδόρ απολαμβάνει δικαιώματα. Η βαθιά οικολογία και η αποανάπτυξη είναι δυτικές κατασκευές, και πολύ σωστά τις αναφέρεις, αλλά λαμβάνονται ως μεμονωμένα στοιχεία του τι σημαίνει μια συνολική αναφορά στη Pachamama και το Sumak Kawsay. Θερώ πως οι αυθεντικές αυτές σημασίες θα πρέπει να παραμένουν ευδιάκριτες, όπως και η εμπλοκή τους και το περιεχόμενο τους θα πρέπει να αναγνωρίζεται ως πραγματικά αυτό που είναι, διαφορετικά θα καταλήξουμε να βρίσκουμε τελείως μεταφυσικές ομοιότητες που τελικά διαμορφώνουν μια λεπτή μορφή ακαδημαϊκής κυριαρχίας.

Πιστεύεις πως οι αρχές της ιθαγενικής κοσμολογίας μπορούν να δώσουν νόημα σε μεγαλύτερα αστικά περιβάλλοντα και αν ναι, έχεις κάποιες προτάσεις και ιδέες του πώς μπορεί αυτό να εφαρμοστεί πρακτικά;

Η ιθαγενική κοσμολογία δεν είναι μία αρχή αλλά πολλές απ'τις αρχές των ιθαγενών παραμένουν πάντα εφαρμόσιμες σε ευρύτερες κοινωνίες όπου αξίες όπως η ισότητα, η αμεροληψία και η δικαιοσύνη ενθαρρύνονται. Ένα παράδειγμα, είναι η αναφορά στο Sumak Kawsay, το οποίο έχει να κάνει με την κοινοτική και δίκαιη οικονομία και έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη

νεοφιλελεύθερη συσσώρευση κεφαλαίου.

[1] Η Nina Pacari αναφέρεται εδώ σε κοινωνικούς θεσμούς έγκυρους και ισχύοντες παντού, παρά σε επίσημους θεσμούς που βασίζονται στο να δημιουργούν τυπολογίες, όπως τα δικαστήρια, τα νοσοκομεία κ.ά.

Πέρα από την αποανάπτυξη

Νίκος Ιωάννου

Η ταύτιση της εξουσίας με το κράτος εγκλωβίζει τη σκέψη των σύγχρονων διανοητών, με αποτέλεσμα την ελλιπή ανάγνωση από μεριάς τους της νέας κοινωνικής κίνησης. Όταν έχεις στο μυαλό σου την εξουσία μόνο ως μια μορφή κράτους και την οικονομία ως έναν ξεχωριστό τομέα όπου το κράτος θα προσπαθεί να την ελέγχει, έστω και με μια αναδιανεμητική γραφειοκρατία, τότε είναι αρκετά δύσκολο να ανιχνεύσεις νέα νοήματα που βρίσκονται έξω από αυτόν τον ταυτοτικό πυρήνα. Ακόμη και στις παραγκουπόλεις των μεγαπόλεων του Νότου, όπου οι άνθρωποι προσπαθούν σε έναν άγριο καπιταλισμό των αποκλεισμών να επαναδημιουργήσουν τον δημόσιο χώρο, οι δέσμιοι της ντετερμινιστικής τυφλότητας βλέπουν μια εναλλακτική οικονομία, και στις δομές που προκύπτουν σε αυτόν τον δημόσιο χώρο βλέπουν ένα νέο κράτος. Η εμμονή σε αυτή την ταύτιση της εξουσίας με το κράτος οδηγεί ακόμη και αυτούς που ξεφεύγουν από τον οικονομισμό, όπως τον Λατούς, σε προτάσεις για ένα διευρυμένο δημοκρατικό κράτος χωρίς να ξεφεύγουν ούτε κατά το ελάχιστο από την κληρονομιά του ηγεμονικού λόγου. Η εμμονή σε μια οικονομία και παραγωγή ως ξεχωριστούς τομείς, όπως η

πράσινη οικονομία, η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία ή με οποιοδήποτε πρόσχημο θελήσουμε να βάλουμε –αν επικρατούσε– θα μπορούσε να οδηγήσει σε γραφειοκρατικοποίηση και εν τέλει στη σύνθλιψη των όποιων εγχειρημάτων.

Η αποανάπτυξη, όπως τη διατύπωσε ο Σερζ Λατούς, δεν είναι παρά ένα υποερώτημα ενός σημαντικού πολιτικού ερωτήματος της εποχής μας. Αυτό το πολιτικό ερώτημα ανακύπτει διαρκώς σε κάθε νέα κοινωνική κίνηση και δεν είναι τίποτε άλλο από το πολιτικό ερώτημα της εξουσίας. Ποιος κατέχει την εξουσία; Ποιος έχει τη δύναμη της πολιτικής απόφασης; Σήμερα, σε όλα τα σημεία του πλανήτη, όπου και αν έχουμε τη δημιουργία κοινωνικών κινήσεων επί του συγκεκριμένου, όπου και αν οι άνθρωποι επιχειρούν την οργάνωση της ζωής τους έξω από το καπιταλιστικό ρολόι (όπως το περιέγραφε ο Karl Polanyi), το δικαίωμα στην απόφαση για ό,τι αφορά τις δραστηριότητές τους είναι το κεντρικό πολιτικό διακύβευμα.

Η νέα δηλαδή πολυεπίπεδη κοινωνική κίνηση φέρει νοήματα και σημασίες μπροστά στα οποία η κριτική στην ανάπτυξη μοιάζει με κάτι τετριμμένο. Για να εξηγήσω τι εννοώ με αυτό, θα χρειαστεί να πάμε σαράντα χρόνια πίσω, στη δεκαετία του 1970, την εποχή που σχεδόν ολοκληρώνεται μια περίοδος του καπιταλισμού με το τέλος της χρυσής τριακονταετίας για να περάσουμε σε μια νέα δυναμική φάση, αυτή της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και παραγωγής. Πάμε στην εποχή που η ανάπτυξη έχει ήδη αποδώσει τα μέγιστα και ο υπερκαταναλωτισμός έχει γίνει πλέον τρόπος ζωής. Το ερώτημα που κυριαρχεί στους κύκλους των σοφών είναι αν μπορεί να υπάρξει ένα μοντέλο ανάπτυξης χωρίς τις ολέθριες επιπτώσεις αυτού που ακολουθήθηκε ως τότε. Υπάρχει, για παράδειγμα, σοσιαλιστικό μοντέλο ανάπτυξης; Στη σημερινή εποχή το ερώτημα αυτό γίνεται: Υπάρχει πράσινη ανάπτυξη; Σήμερα βέβαια η ανάπτυξη ψάχνει πρόσχημο, κυρίως για να υπάρξει, ενώ τότε έψαχνε τον τρόπο να παγκοσμιοποιηθεί, με τον αντίλογο να περιορίζεται στις εναλλακτικές εκδοχές της. Τότε ο Κορνήλιος Καστοριάδης διατυπώνει την άρνησή της ως την καταστροφή της. Απορρίπτει κάθε είδους ανάπτυξη. Την εντάσσει ως αξία στον

ηγεμονικό λόγο του κυρίαρχου συστήματος. Ενός συστήματος που υπερασπίζεται την ορθολογικότητα, εννοώντας την ορθολογικότητα αυτού του ίδιου του συστήματος. Μια δήθεν αυταπόδεικτη ηγεμονία. Δεν μιλά όμως για κάποια «άλλη» οικονομία ο Καστοριάδης, παρά για τον περιορισμό της και την υποταγή της στις υπόλοιπες δραστηριότητες.

Αυτό που προτείνει δεν είναι απλώς ο αυτοπεριορισμός που ο Λατούς μετονόμασε σε αποανάπτυξη, αλλά μια πολιτική πρόταση ριζικού μετασχηματισμού της κοινωνίας. Προτείνει την Άμεση Δημοκρατία η οποία αποκλείει τη μεταβίβαση των εξουσιών σε εκπροσώπους· προτείνει την άμεση εξουσία των ανθρώπων πάνω σε όλες τις πλευρές της κοινωνικής ζωής και οργάνωσης, αρχής γενομένης από την παραγωγική εργασία.

Η αποανάπτυξη του Λατούς μάς περιγράφει μια εφαρμογή του αυτοπεριορισμού του Καστοριάδη και της συμβιωτικότητας του Ιβάν Ίλιτς σε έναν εντελώς φανταστικό συνδυασμό. Ο αυτοπεριορισμός του Καστοριάδη προϋποθέτει την Άμεση Δημοκρατία την οποία ο Λατούς παραδέχεται θεωρητικά, στην πράξη όμως την προσπερνά ως ανεφάρμοστη. Χρησιμοποιεί τη συμβιωτικότητα του Ίλιτς ως σωσίβιο στην πρότασή του· μια συμβιωτικότητα όμως που αποτελεί περισσότερο ηθικό παρά πολιτικό διακύβευμα. Καταλήγει σε μια ολίγη δημοκρατία με ένα νέο «κοινωνικό συμβόλαιο» χωρίς ανάπτυξη.

Η ανάπτυξη όμως δεν γεννήθηκε στη βάση κάποιου παλαιότερου κοινωνικού συμβολαίου το οποίο συμβόλαιο θα πρέπει τώρα να αλλάξουμε. Η ανάπτυξη είχε καθολική σημασία στον σύγχρονο κόσμο. Όμως σήμερα βιώνουμε την υποχώρηση του φαντασιακού της μέσα από την ανάδυση νέων σημασιών και νοημάτων που φέρουν τα στοιχεία του αυτοπεριορισμού αναζητώντας τον νέο δημόσιο χώρο και χρόνο έξω από το πεδίο της γραμμικής επέκτασης, έξω από το πεδίο της συνεχούς οικονομικής ανάπτυξης.

Ο Καστοριάδης το 1974 πιστεύει ότι σε όλους τους τομείς της ζωής, τόσο στο «αναπτυγμένο» όσο και στο «μη αναπτυγμένο» τμήμα του κόσμου, τα ανθρώπινα όντα βρίσκονται σε μια πορεία

διάλυσης των παλιών σημασιών και ίσως σε μια πορεία δημιουργίας καινούργιων. Εντοπίζει καθοριστικές αλλαγές στο άτομο της εποχής εκείνης μιλώντας για τη χειραφέτηση των νέων, ακόμη και των παιδιών.

Σήμερα παρατηρούμε την αποκαθήλωση όλων των αυθεντιών, είτε μιλάμε για τον ηγεμονικό λόγο στην πολιτική είτε μιλάμε για τον ηγεμονικό λόγο στην επιστήμη. Επίσης, παρατηρούμε την υποχώρηση του φαντασιακού της ανάπτυξης που πολύ εκλεπτυσμένα οι οικονομολόγοι αποκαλούν μείωση της ζήτησης. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας της παραγωγής και η ανάδυση νέων βιομηχανικών χωρών όπως της Κίνας, της Ινδίας και της Βραζιλίας άλλαξε τα χαρακτηριστικά όχι μόνο της παραγωγής αλλά και της κατανάλωσης.

Το παραγωγικό μοντέλο της Κίνας, αυτού του παγκόσμιου εργοστασίου, έγινε το κυρίαρχο μοντέλο της παραγωγής στον κόσμο. Όμως αυτό το μοντέλο θέλει μια παραγωγή για την παραγωγή. Το παραγόμενο προϊόν αποσυνδέεται από τον «μύθο» του. Ο καπιταλισμός δεν αναπαράγεται αλλά ανατυπώνεται σαν ταινία βερσιόν που ξεχνά γιατί έγινε η πρώτη έκδοση. Ο καταναλωτής πλέον δεν αισθάνεται ότι κατακτά έναν καταναλωτικό μύθο όταν αγοράζει ένα ανατυπωμένο προϊόν στην Κίνα. Το ίδιο όμως συμβαίνει και όταν αγοράζει ένα οριτζινάλε προϊόν.

Όμως, ακόμη και στην Κίνα, όπου η βίαιη επιβολή του πιο αχαλίνωτου καπιταλισμού διέλυσε τον κοινωνικό ιστό αυτής της τεράστιας χώρας, αλλά και στην Ινδία που συνέβη ακριβώς το ίδιο, δημιουργούνται κοινοτικές μορφές ζωής που αντιστέκονται σε αυτή την ολέθρια οικονομική επέκταση. Το ίδιο συμβαίνει και στη Λατινική Αμερική με το παράδειγμα της ΟΑΧΑΚΑ και τις σύγχρονες κοινότητες των παρυφών των μεγάλων αστικών κέντρων.

Περιγράφοντας ο Σερζ Λατούς τη νέα αυτή κοινωνική κίνηση στη διευρυμένη της μορφή, δηλαδή στους μεγάλους πληθυσμούς των πόλεων του Νότου όπου «οι άνθρωποι αγωνίζονται να επινοήσουν και να δημιουργήσουν μια επισφαλή αλλά αξιοπρεπή ζωή, χάρη σε στρατηγικές οι οποίες στηρίζονται στην ανάπτυξη ενός δικτύου

κοινωνικών σχέσεων και στο πνεύμα του δώρου και της αμοιβαιότητας», επισημαίνει ότι αυτή η «εναλλακτική λύση» συνίσταται στην αυτοοργάνωση, στην «καπατσοσύνη» και στην παραοικονομία. Το ίδιο όμως συμβαίνει και στον Ευρωπαϊκό Νότο στις νέες κινήσεις των από τα κάτω για την οργάνωση της ζωής τους και φυσικά εδώ η παραοικονομία είναι ένα παλαιό χαρακτηριστικό. Στην Ελλάδα της δεκαετίας του '80, η παραοικονομία άγγιζε ή και ξεπερνούσε το 60% ενώ ακόμη και την περίοδο του εκσυγχρονισμού δεν κατόρθωσε να περιοριστεί έστω στα μισά. Αποτελεί δε μια πεπατημένη μέθοδο την οποία τα άτομα των νέων δικτύων χρησιμοποιούν για να υπάρξουν. Δεν θα μπορούσε να επινοηθεί κάτι άλλο για την επίτευξη των σκοπών τους. Άλλωστε, αυτό που θέλουν είναι να ξεφύγουν όσο γίνεται από το καθεστώς της οικονομίας. Για να κατανοήσουμε αυτή τη συμπεριφορά, θα φέρω ένα παράδειγμα όπου σε κάποια απομακρυσμένα χωριά της ελληνικής επικράτειας, τα οποία είχαν μια τοπική γεωργική οικονομία την εποχή του μεσοπολέμου, οι πολιτευτές που πήγαιναν να γυρέψουν ψήφους δεν έπαιρναν ούτε μία αν έκαναν το λάθος και έταζαν την οδική σύνδεση με τα αστικά κέντρα. Οι χωρικοί φοβόντουσαν τον «φόρο» και τον έλεγχο που τους έβγαζε από την κανονικότητά τους. Κατά έναν αντίστοιχο τρόπο, τα άτομα που δημιουργούν αυτή τη νέα κοινωνική κίνηση αναζητούν και προσπαθούν να δημιουργήσουν μια άλλη κανονικότητα, έναν άλλον χρόνο. Ξεπερνούν έτσι τους επικριτές της ανάπτυξης για τη διάσωση του πλανήτη αλλά και την ειλικρινή, κατά τα άλλα, θέση της αποανάπτυξης του Λατούς, αφού κανένα είδος κοινωνίας δεν μπορεί να βρει τη δικαιολόγησή του έξω από τον εαυτό του. Οι νέες σημασίες και τα νοήματα που εμπεριέχονται σε μια σημαντική και πολυεπίπεδη κοινωνική κίνηση της εποχής μας προαναγγέλλουν την αρχή ενός μετασχηματισμού της κοινωνίας, θέτοντας τα στοιχεία που θα ορίσουν τον εαυτό της.

Τα στοιχεία αυτά δεν είναι οικονομικά στοιχεία. Θα μπορούσαμε να τα τοποθετήσουμε εν συντομία ως εξής:

- Ανάδυση της συλλογικότητας «δίκτυο ατόμων» όπου το άτομο

εκθέτει την πρότασή του σε έναν μικρό πρωτόλειο δημόσιο χώρο χωρίς απαραίτητα να έχει γεωγραφικό προσδιορισμό (παράδειγμα, οι διαδικτυακές κοινότητες).

- Το χειραφετημένο άτομο του 21ου αιώνα κατευθύνεται προς την αυτονομία του, όχι δημιουργώντας πολιτικό κόμμα ή κίνημα, αλλά θέτοντας σε κίνηση λειτουργίες που αφορούν καθημερινές δραστηριότητες των ανθρώπων.
- Κύριο χαρακτηριστικό αυτής της κοινωνικής κίνησης είναι μια περιορισμένη οικονομία και η προσπάθεια για υποταγή της στις υπόλοιπες δραστηριότητες.
- Η συλλογικότητα των ατόμων προσπαθεί να δημιουργήσει τον δικό της χρόνο ελέγχοντας η ίδια τη χρονικότητα των δραστηριοτήτων της.
- Η αναζήτηση νέων νοημάτων για την εργασία και τη παραγωγή. Οι άνθρωποι προσπαθούν να τις ενσωματώσουν κατά κάποιον τρόπο στις υπόλοιπες δραστηριότητες. Οι άνθρωποι αναζητούν τον χώρο και τον χρόνο.

Δεν έχουμε να κάνουμε με ένα ολοκληρωμένο εναλλακτικό μοντέλο. Αυτό θα το δούμε μάλλον όταν θα έχει εφαρμοστεί και δεν γνωρίζουμε αν θα είναι ένα ή και κανένα μοντέλο. Μέχρι στιγμής γνωρίζουμε ότι έχουμε σπέρματα του δημόσιου χώρου που δεν είναι παρά η προϋπόθεση της ΑΜΕΣΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ. Το νέο πολιτικό κίνημα που θα εκφράσει την άνοδο του προτάγματος της ατομικής και συλλογικής αυτονομίας δεν είναι παρά το πράττειν αυτού του ίδιου του προτάγματος.

Εισήγηση στο workshop του Blockupy της Φρανκφούρτης «Degrowth-an anticapitalist perspective?» Βλ. Σχισμένος Αλέξανδρος – Ιωάννου Νίκος: «Μετά τον Καστοριάδη, Δρόμοι της Αυτονομίας στον 21ο αιώνα», Αθήνα 2014, εκδ. Εξάρχεια.

Κάλεσμα για μια κοινωνικά υποστηριζόμενη γεωργία

Σε πολλά μέρη του κόσμου, οι αγρότες παράγουν τα προϊόντα τους και τα πουλούν σε συγκεκριμένους καταναλωτές, συμβεβλημένους μαζί τους. Για παράδειγμα, ένας αγρότης μπορεί να (αυτό)δεσμευτεί για τη διάθεση συγκεκριμένου αριθμού καφασιών ή καλαθιών με λαχανικά – και άλλα προϊόντα του/της – μόνο που αντί να πληρωθεί ανά καφάσι, πληρώνεται υπό τη μορφή συνδρομής. Κάθε καταναλωτής δηλαδή, πληρώνει ένα σταθερό, προσυμφωνημένο ποσό σε σταθερή, περιοδική βάση και σε αντάλλαγμα λαμβάνει γεωργικά προϊόντα σε εβδομαδιαία βάση. Τα προϊόντα αυτά είναι πάντοτε εποχιακά (δηλαδή δεν απαιτούμε φράουλες το Σεπτέμβριο, ντομάτες το Φεβρουάριο ή καρπούζια το Μάρτιο). Με λίγα λόγια, οι αγρότες αναλαμβάνουν να καλλιεργούν την τροφή όσων διαβιούν σε πόλεις ή δεν είναι σε θέση να καλλιεργήσουν οι ίδιοι την τροφή τους και τα μέλη κάθε αγροκτήματος αναλαμβάνουν σε αντάλλαγμα τμήμα της οικονομικής ευθύνης για την επιβίωση ενός παραγωγού.

Με τον τρόπο αυτό ωφελούνται όλοι. Ο καλλιεργητής λαμβάνει ένα ποσό ανά εποχή, το οποίο τον διευκολύνει να οργανώσει τις καλλιέργειές του και να ρυθμίσει τα έξοδά του. Ο καταναλωτής, λαμβάνει γεωργικά προϊόντα υψηλής ποιότητας, γνωρίζοντας με ποιό τρόπο καλλιεργήθηκαν και δίχως να χρειάζεται να πληρώνει μεγάλα ποσά – δικαίωμα σε καλή, υγιή, εύγεστη τροφή έχουμε άλλωστε όλοι μας. Και οι δύο πλευρές σχετίζονται πιο προσωπικά, αποκτούν «σάρκα και οστά», ένα πρόσωπο δηλαδή, δημιουργούν κοινότητα, ενώ σε πολλές περιπτώσεις οι καταναλωτές επισκέπτονται τα αγροκτήματα που τους τρέφουν. Έτσι η παραγωγή τροφής παύει να αποτελεί αφηρημένη έννοια και ίσως μπορεί να ελπίζει κανείς και σε μια σταδιακή κατάργηση της έννοιας του «καταναλωτή» ή αλλιώς σε μία σταδιακή άμβλυνση των συνθηκών εκείνων που διαχωρίζουν την παραγωγή από την κατανάλωση.

Στην Ελλάδα, η κοινωνικά υποστηριζόμενη γεωργία – αν και σε άλλες χώρες ανθεί εδώ και 25 χρόνια περίπου (λέγεται ότι φέρει τις απαρχές του στην Ιαπωνία) δεν αποτελεί μια ιδιαίτερα διαδεδομένη πρακτική. Στην Ευρώπη όμως αριθμεί πάνω από 4.000 ομάδες με τη συμμετοχή 465.000 μελών και 6.300 παραγωγών.

Πρόσφατα διεξήχθη μια παγκόσμια συνάντηση για την κοινωνικά υποστηριζόμενη γεωργία στο Μιλάνο, στο πλαίσιο της «Αγροοικολογίας ως Λύση στα Διαταραγμένα Συστήματα που Βιώνουμε». Στο Μιλάνο έγινε η πρώτη συνάντηση της ομάδας για τη δημιουργία ενός Πανευρωπαϊκού Καταστατικού Χάρτη αναφορικά με την κοινωνικά υποστηριζόμενη γεωργία (ΚΥΓΕΩ). Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι ο όρος ΚΥΓΕΩ θα προφυλαχτεί από την εμπορευματοποίηση και την παραπλάνηση των καταναλωτών. Μέσα στο επόμενο διάστημα σχεδιάζεται η δημιουργία ενός πρώτου σχεδίου δράσης, το οποίο θα παρουσιαστεί στην «Ευρωπαϊκή Συνάντηση για την Αγροοικολογία και τη Διατροφική Κυριαρχία» αυτό το Σεπτέμβριο στο Βερολίνο. Στη συνέχεια, το σχέδιο αυτό και μέχρι το τέλος του έτους θα περάσει από τις εθνικές επιτροπές -όπου αυτές υπάρχουν ή από τα κατά τόπους υπάρχοντα εγχειρήματα ΚΥΓΕΩ για επικύρωση.

Στην ίδια συνάντηση, αποφασίστηκε η διοργάνωση της Πρώτης Πανελληνίας Συνάντησης για την Κοινωνικά Υποστηριζόμενη Γεωργία, στις 27-28 Οκτωβρίου στη Θεσσαλονίκη στο Κτήμα Λίτσα. Στη συνάντηση θα συμμετέχει εκπρόσωπος του διεθνούς κινήματος αγροτών La Via Campesina (ένα κίνημα που δίνει έμφαση επίσης στα ζητήματα των γυναικών αγροτών, των αυτοχθόνων και των νέων), με στόχο τη δημιουργία μιας ένωσης εναλλακτικών αλληλέγγυων αγροτών, η οποία θα λειτουργήσει ως αντιπρόσωπος της LaVia Campesina στην Ελλάδα και θα ασχολείται τόσο με πρακτικά όσο και με κινηματικά θέματα – μεθόδους παραγωγής, πόρους, σπόρους, διαδικασίες ανάπτυξης προϊόντων, συστήματα εναλλακτικής διακίνησης και εξαγωγές, κοινωνικές συνθήκες στον αγροτικό τομέα, άσκηση πίεσης για αλλαγή της πολιτικής και της νομοθεσίας εντός και εκτός των συνόρων και άλλα σχετικά θέματα που άπτονται και των βασικών πυλώνων της Διατροφικής

Κυριαρχίας.

Εάν ενδιαφέρεστε να συμμετέχετε, ως παραγωγοί ή υποστηρικτές του εγχειρήματος αυτού με οποιοδήποτε τρόπο, επικοινωνείτε με την ηλεκτρονική διεύθυνση csagreece@gmail.com ή με το τηλέφωνο 6977009470.

Πηγή: <https://diktyodryades.wordpress>

Τα Κοινά Απορρίμματα και η Κοινωνική Διαχείριση

Αποστόλης Στασινόπουλος

Η διαχείριση των απορριμμάτων επικεντρώνεται σήμερα σε μια ανεξέλεγκτη διάθεση αποβλήτων σε χωματερές και ΧΥΤΑ –που λειτουργούν ουσιαστικά σα χωματερές– στην επιμόλυνση αστικών απορριμμάτων από βιομηχανικά απόβλητα και στη συνειδητή διατήρηση των απορριμμάτων σε σύμμεικτη μορφή, τα οποία με τη σειρά τους οδηγούνται σε συγκεντρωτικές και υπερδιαστασιοποιημένες σύνθετες εγκαταστάσεις επεξεργασίας. Οι συνέπειες είναι πολλαπλές και καταστροφικές: η χωρίς έλεγχο διάχυση επικίνδυνων αποβλήτων, οι επιπτώσεις της καύσης (αέρια, τοξική τέφρα κ.λπ.), η ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα, οι τεράστιοι χώροι ταφής, η μηδαμινή κομποστοποίηση και η ανεπαρκής ανάκτηση υλικών. Στο πλαίσιο αυτό προστίθενται και οι συνεχείς προσπάθειες για ιδιωτικοποιήσεις σε όλη τη κλίμακα της διαχείρισης, γεγονός που συνδέεται με τη δημοπράτηση τεσσάρων νέων εργοστασίων στην Αττική, δύο στη Φυλή, ενός στο Γραμματικό και ενός στην Κερατέα.

Αυτό που αντιμετωπίζουμε, εντοπίζεται στην εμπορευματοποίηση σε ό,τι μέχρι τώρα θεωρούνταν κοινό και στη συνεπακόλουθη

υποβάθμιση φυσικών πόρων, μέχρι και την καταστροφή του εδάφους, του αέρα, του νερού. Στον πυρήνα της υφιστάμενης διαχείρισης βρίσκεται η λογική πως όλα κινούνται γύρω από την οικονομία επιβάλλοντας έναν αντίστοιχο πολιτισμό της οικονομίας της αγοράς με θεμέλιο την αέναη μεγέθυνση και σπατάλη του συνόλου του φυσικού πλούτου, κάτι από το οποίο το κράτος στη σημερινή του μορφή είναι απολύτως εξαρτημένο. Έχοντας ήδη μετατρέψει, εδώ και δεκαετίες, καθετί δημοσιοκρατικό σε δημόσια οικονομική επιχείρηση, η κρατική εξουσία προσπαθεί να παραδώσει σήμερα σε επιχειρηματικά και εργολαβικά λόμπι τη διαχείριση των παραπάνω επιχειρήσεων –εν προκειμένω των απορριμμάτων– πουλώντας τους χρήστες, δηλαδή εμάς, στο ιδιωτικό κεφάλαιο, κραυγάζοντας ταυτόχρονα πως θα δώσει γη και ύδωρ, ενέργεια και σκουπίδια στην καταστροφική ανάπτυξη και τις κεφαλαιουχικές επενδύσεις.

Γινόμαστε διαρκώς μάρτυρες, μέσα από ένα πλήθος γεγονότων, της συντριπτικής υπεροχής της κερδοσκοπίας που αδηφάγα επιχειρεί να ιδιωτικοποιήσει το σύνολο των κοινών υπό το γυμνό πέπλο της ανάπτυξης. Η λογική των συγκεντρωτικών δομών επεξεργασίας, της καταστροφής του περιβάλλοντος, της μη ανάκτησης υλικών παραμένει, απλά επιζητάται να περάσει όπως κάθε κοινό αγαθό, μετά τη διαρκή αδυναμία και απογύμνωση του κρατικού μοντέλου διαχείρισης, σε ιδιωτικά συμφέροντα.

Αυτό που δεν πρέπει να μας διαφεύγει και πάνω στο οποίο πρέπει να σκεφτούμε, είναι η ίδια η ύπαρξη των απορριμμάτων ως κοινά και κοινά παραγόμενα αγαθά τα οποία είναι και αδύνατον να συνεχίσουμε να επιτρέπουμε να είναι διαχειριζόμενα από διαχωρισμένες από την κοινωνία εξουσίες καθώς αλλοιώνονται και παραμορφώνονται σε επικίνδυνο βαθμό από της δυνάμεις της αγοράς (και του κράτους που εξαρτάται από την αγορά) και να διεκδικήσουμε μέσα από το συλλογικό πολιτικό πράττειν το αναπαλλοτρίωτο των φυσικών κοινών αγαθών.

Οι κάθε λογής υλικοί, φυσικοί, κοινωνικοί και διανοητικοί πόροι, όπως για παράδειγμα τα απορρίμματα που συνθέτουν τον κοινωνικά παραγόμενο πλούτο, δεν καθίστανται κοινά παρά μόνο

μέσα από την άμεση δράση και την αυτοθεσμιστική δραστηριότητα της κοινωνίας για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και τη δημιουργία θεσμίσεων, που καθιστούν δυνατή την ίση πρόσβαση, το μοίρασμα και τη συμμετοχή στην παραγωγή του κοινού πλούτου.

Μέσα από τον αγώνα για την ανάδειξη των απορριμμάτων ως κοινών, μπορούμε να ξεπεράσουμε τη θολή και ψευδή διχοτόμηση μεταξύ κρατικού και ιδιωτικού, καθώς η οικειοποίηση των πόρων, εν προκειμένω των απορριμμάτων, για τη συγκρότηση κοινών περνά μέσα από την απόσπασή τους από πρότερα δικαιώματα ιδιωτικής ή κρατικής ιδιοκτησίας και, κυρίως μέσα από τη διακήρυξη του κοινόχρηστου, αναπαλλοτρίωτου και μη εμπορευματικού χαρακτήρα τους. Η κοινωνική συμμετοχή και διαχείριση των πόρων ενάντια στην ιδιωτική ή κρατική ιδιοκτησία, η μείωση των διαστάσεων των υποδομών, η εγγύτητα, η ενεργή πολιτική πράξη για τη λήψη των αποφάσεων συνολικά γύρω από τη διαχείριση, η λογική του αυτοπεριορισμού και της απομεγέθυνσης σε μια προοπτική να πάψουμε να κυριαρχούμε τη φύση αλλά να ενταχθούμε στο περιβάλλον της, σκιαγραφούν τους όρους για μια διαφορετική διαχείριση των απορριμμάτων διαπνεόμενη από ένα ριζικά νέο προς το ισχύον φαντασιακό.

Η εναλλακτική πρόταση για την κοινωνική διαχείριση των απορριμμάτων, που αναδείχθηκε από κινηματικές διεργασίες, αποτελεί μια πραγματικά ριζοσπαστική θέση, συμμετέχοντας στον πυρήνα του διαλόγου αυτού, εγκολπώνοντας ακόμα και τους προαναφερθέντες όρους. Συνοπτικά, η πρόταση εστιάζει στις αρχές της **αποκέντρωσης**, της **μικρής κλίμακας**, της ιεράρχησης της διαχείρισης και επιζητά τη μέγιστη ανάκτηση υλικών και τη δραστική μείωση της ποσότητας των απορριμμάτων.

Μιλάμε δηλαδή για μια διαχείριση αποκεντρωμένη (σε επίπεδο δήμου ή διαχειριστικής ενότητας δήμων, με μικρής κλίμακας εγκαταστάσεις) και ολοκληρωμένη, δηλαδή βασιζόμενη στους τρεις άξονες: μείωση-πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση-κομποστοποίηση, έτσι ώστε μια πολύ μικρή –έως μηδενική– ποσότητα αδρανών απορριμμάτων να καταλήγει σε χώρο υγειονομικής ταφής υπολειμμάτων (ΧΥΤΥ).

Σε αυτό το σημείο όμως πρέπει να σταθούμε σε κάποια ζητήματα που αναδύονται από το περιβάλλον μέσα στο οποίο οικοδομείται η συγκεκριμένη πρόταση αλλά και από τα διακυβεύματα που θέτουν τα εκ των πραγμάτων όρια και αδιέξοδα της αυτοδιοίκησης. Ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης ενσαρκώνει μια επέκταση της κρατικής διοίκησης σε τοπικό επίπεδο. Οι όροι και οι δομές του Καλλικράτη διέλυσαν ακόμα και τα τελευταία ψήγματα ή υπόνοιες αποκεντρωμένης αυτοδιοίκησης. Η άμεση εξάρτησή της από την κεντρική εξουσία την υποβιβάζει σε έναν θεσμό με επιτελικό ρόλο, σε υλοποιητή των κυρίαρχων αποφάσεων.

Πρόσφατα ακούσαμε την προσπάθεια του ΥΠΕΚΑ να αφαιρέσει αρμοδιότητες από την περιφέρεια για τη διαχείριση των απορριμμάτων. Όσοι κατάφεραν να εκλάβουν τον δημόσιο χώρο ως κοινό έδαφος προς κοινωνική αυτοθέσμιση, χωροθετώντας μια σφαίρα ανασκευής των όρων της κυριαρχίας, σφυρηλάτησαν δεσμούς που κατοχύρωναν τον χώρο ως ελεύθερο δημόσιο και κοινωνικό. Η δυνατότητα των κοινωνικών κινήσεων να διαπλάθουν σχέσεις κοινοτικής αυτονομίας με πολιτική έκφραση χωρίς να απευθύνονται στις κρατικές δομές, εγγράφεται σε ένα ρεύμα συνολικής αμφισβήτησης και συλλογικής δημιουργίας που εξυφαίνει νέους όρους συμβίωσης στην πόλη. Το πραγματικό επίδικο, που ίσως και για πρώτη φορά διατρέχει τον δημόσιο διάλογο και ανακύπτει από τα αδιέξοδα συμπλέγματα κρατικού-ιδιωτικού και τα όρια της αυτοδιοίκησης, εντοπίζεται στη συγκρότηση αιτημάτων, εκπορευόμενων από την κοινωνία, που αναζητούν τρόπους εφαρμογής μέσα από την κοινωνία.

Το ζήτημα της διαχείρισης των σκουπιδιών αποτελεί ένα έδαφος ανοιχτό και πορώδες και η επιδίωξη της συγκρότησης διευρυμένων δημόσιων χώρων μέσα και γύρω από τους οποίους θα συναρθρώνονται συνεταιριστικά εγχειρήματα κοινωνικής διαχείρισης των απορριμμάτων συνιστά ένα απολύτως ουσιαστικό και εφικτό διακύβευμα που μπορεί να ξεκινήσει από τώρα.

Η υλοποίηση της πρότασης ή μέρος αυτής, συνιστά ήδη μια καθημερινή πραγματικότητα, για πολλαπλές πρωτοβουλίες σε δήμους και γειτονιές, ενώ η διεύρυνσή της περνά μέσα από τον

επαναπροσδιορισμό της έννοιας του δημόσιου και τον σχηματισμό
τόπων αμεσοδημοκρατικής διαβούλευσης και πολιτικής πράξης.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 17